

ΣΤΩΜΕΝ ΚΑΛΩΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΕΤΟΣ 7°

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2015

ΤΕΥΧΟΣ 37°

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟ

1. Ἡ βαθύτερη αἰτία κάθε αἵρέσεως κατὰ τὸν ἱερό Χρυσόστομο εἶναι ἡ «φιλονικία καὶ στάσις καὶ φιλαρχία καὶ ἀπονοία» (PG 61, 670) μὲ σκοπὸ τὴ διάρρηξη τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας. Πατέρας καὶ ἀρχηγὸς τῶν αἵρέσεων εἶναι ὁ σατανᾶς (PG 56, 421 & PG 62, 641-642) καὶ μητέρα τους ἡ ἐπιθυμία τῆς φιλαρχίας, ἐνῶ ὡς ἀφορμὴ ἔχουν τὴ σκληροκαρδία καὶ τὴν ἀπουσία τῆς ἀγάπης γιὰ τὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπερηφάνεια καθὼς καὶ τὴν ἔλλειψη ταπεινώσεως ἐκ μέρους τῶν ὁπαδῶν τους (PG 61, 670). Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ καὶ ὅσες φορές ἀναφέρεται στίς αἵρέσεις ὁ ἱερός Πατὴρ, ἐπισημαίνει τοὺς σοβαροὺς κινδύνους πού προέρχονται ἀπὸ αὐτές, ἐφόσον οἱ ὁπαδοὶ τους, πού ἔχουν ἀντιεκκλησιαστικὸ φρόνημα, νοθεύουν μὲ τίς κακοδοξίες τους τὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία (PG 48, 709) καὶ λυμαίνονται «τῆς Ἐκκλησίας τὰ δόγματα» (PG 53, 69). Περιβεβλημένοι μὲ χριστιανικὸ προσωπεῖο, προσπαθοῦν νὰ ἐξαπατήσουν καὶ νὰ παρασύρουν στὴν πλάνη «τοὺς ἀφελεστεροὺς» ἀπὸ τοὺς πιστοὺς (PG 63, 73), πρὸς τοὺς ὁποίους τονίζει νὰ παραμένουν σταθεροὶ στὴν Ὀρθόδοξη πίστι (PG 57, 476) καὶ παράλληλα νὰ ἐπιδίδονται σὲ ἀγῶνες καὶ «παλαίσματα» γιὰ τὴν ἀπόκρουση καὶ ἀναίρεση τῶν αἵρετικῶν διδασκαλιῶν (PG 48, 707). Ἔτσι,

ὅταν ἀναφέρεται στοὺς αἵρετικούς ὁ ἅγ. Ἰωάννης, ὑπογραμμίζει πὼς πρόκειται γιὰ «τοὺς τῆς ἀληθείας ἐχθρούς», οἱ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦν κάθε μέσο καὶ μηχανεύονται ὅ,τιδήποτε γιὰ νὰ ἀκυρώσουν τὴν ὀρθὴ διδασκαλία γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό (PG 59, 39), γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἀποκόπτονται ἄμεσα ἀπὸ τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Σῶμα (PG 48, 710) καὶ νὰ ἀποφεύγεται συστηματικὰ κάθε ἐπικοινωνία μαζί τους. Τόσο σοβαρὸ θεωρεῖ μάλιστα τὸν κίνδυνο διολίσθησης στὴν αἵρεση καὶ τὴν ἀπώλεια τῆς σωτηρίας τῶν πιστῶν, ὥστε νὰ συνιστᾶ νὰ διακόπτονται ἀκόμη καὶ οἱ φιλικοὶ δεσμοὶ μὲ αἵρετικούς, ὅταν τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας πού συνδέονται μαζί τους δὲν εἶναι ἐπαρκῶς καταρτισμένα καὶ σταθερὰ στὴν πίστι (PG 48, 718).

2. Παρόλο ὅμως πού ὁ μέγας ἀρχιεπίσκοπος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποδοκιμάζει μὲ σφοδρότητα τίς αἵρέσεις, ἐν τούτοις ἀγαπᾶ καὶ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ σωτηρία τῶν αἵρετικῶν, τοὺς ὁποίους ἀντιμετωπίζει γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ μὲ πνεῦμα «οἰκονομίας καὶ συγκαταβάσεως» (PG 60, 323), κυρίαρχο στοιχεῖο τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἀγάπη μὲσω τῆς ὁποίας «τὰ διεστηκότα συνάπτειν καὶ συνδεῖν εἴωθε» (PG 50, 607). Σκοπὸς αὐτῆς τῆς ἀγαπητικῆς στάσεως τοῦ ἱεροῦ Πατρὸς δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ

τήν ἐπιστροφή τῶν αἰρετικῶν στήν Ἐκκλησία, πρῶγμα πού θά ἐπιτευχθεῖ μόνο μέ τήν συνεπικουρία τοῦ Πνεύματος τῆς χάριτος καί τῆς εἰρήνης τοῦ Θεοῦ (PG 61, 617). Ἔτσι, ἐνῶ ἀποδέχεται καί διδάσκει σαφῶς τό ἀποστολικό «αἰρετικόν ἄνθρωπον μετά μίαν καί δευτέραν νοουθεσίαν παραιτοῦ» (Τίτ. 3, 10-11), τονίζει παράλληλα ὅτι τοῦτο δέν σημαίνει ὡπωςδήποτε ἐγκατάλειψη τῆς προσπάθειας γιά τήν ἐπάνοδο τῶν αἰρετικῶν στήν Ἐκκλησία, καθόσον στίς αἰρέσεις εἰσρέουν συνεχῶς νέα πρόσωπα πού δέν ἔχουν δεχθεῖ οὔτε τήν πρώτη οὔτε τή δεύτερη νοουθεσία πού ὁ ἀπόστολος ὀρίζει (PG 62, 696-697). Τόση μεγάλη εἶναι ἡ ἀγάπη πού ἐπιδεικνύει πρὸς τούς αἰρετικούς, οἱ ὁποῖοι εἶναι συνήθως πλανημένα μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νά φρονεῖ πώς δέν πρέπει νά ἐγκαταλείπεται ὁ ἀγώνας γιά τή θεραπεία καί τήν ἐπιστροφή τους ἀκόμη καί ὅταν ἀντιδροῦν καί μάλιστα βίαια (PG 48, 718). Προκειμένου μάλιστα νά ἀφυπνιστοῦν, οἱ πιστοί εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀγωνίζονται καί νά κοπιάζουν τόσο πολύ, ὥστε πολλές φορές νά φτάνουν μέχρι τά δάκρυα καί τούς ὀλοφυρμούς μπροστά στόν κίνδυνο τῆς ἀπώλειάς τους (PG 48, 718 & PG 61, 666).

3. Στόν ἀγώνα γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν αἰρέσεων, ὅπως τονίζει ὁ ἱερός Πατήρ, εἶναι ὡπωςδήποτε ἀπαράδεκτο νά χρησιμοποιοῦνται ἀπό τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας πολεμικά μέσα μέ τά ὁποῖα θά θανατώνονται οἱ ὀπαδοί τους, θεωρώντας εὐθέως ὡς ἀντιεκκλησιαστική πράξη καί νοοτροπία τό «ἀναιρεῖν καί κατασφάττειν τούς αἰρετικούς» (PG 58, 477), προτρέποντας ἐπιπλέον τά ἀγωνιζόμενα μέλη τῆς Ἐκκλησίας νά ἀποφεύγουν σέ κάθε περίπτωση νά ἀντιμάχονται τούς αἰρετικούς ἢ νά ἐμπλέκονται σέ φιλονικίες μαζί τους (PG 48, 708). Ἀντίθετα, εἶναι ἐπιβεβλημένο, ὅπως ὑπογραμμίζει, οἱ πιστοί νά καθοπλίζονται μέ πνευματικά ὄπλα καί νά ἀγωνίζονται ἐναντίον τους (PG 59, 223), μή θέλοντας νά πλήξουν τούς ἀνθρώπους ἀλλά νά ἀναιρέσουν τίς κακόδοξες ἀντιλήψεις τους (PG

48, 948· 952 & PG 61, 282), δηλαδή νά στρέφονται ἐναντίον τους προκειμένου νά καταπολεμήσουν τά αἰρετικά τους φρονήματα καί νά ἀνακόψουν εἰρηνικά τή δρᾶση τους (PG 58, 477 & PG 62, 697), πρῶγμα πού θά κατορθώσουν μέ τή θερμοουργό χάρη καί τό φωτισμό τοῦ Ἁγ. Πνεύματος (PG 48, 719).

4. Τήν ἀποτελεσματική ἀντιμετώπιση τῶν αἰρέσεων καί τῶν αἰρετικῶν θά κατορθώσουν τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας πρωτίστως μέ τήν ἄρτια γνώση τῆς ἁγ. Γραφῆς, πού παρέχει πλήρη καί ἀκαταμάχητο πνευματικό ὄπλισμό (PG 59, 233), καθὼς εἶναι ἀπαραίτητο νά ἔχουν γυμνασμένα τά αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς τους στή διάκριση τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, ὥστε νά εἶναι σέ θέση στή συνέχεια νά ἐντοπίσουν καί νά ξεχωρίσουν τά κακόδοξα φρονήματα τῶν αἰρετικῶν, πρῶγμα πού θά τούς ἐξασφαλιστεῖ μόνο «ἀπό τῆς τῶν Γραφῶν ἐμπειρίας» (PG 63, 73). Ἐχοντας ὀρθή καί ἀσφαλή γνώση τῆς ἁγ. Γραφῆς οἱ πιστοί, ὄχι μόνο δέν κινδυνεύουν νά παραπλανηθοῦν ἀπό τούς αἰρετικούς, ἀλλά θά ἐλευθερώσουν καί ἄλλους πού ἔχουν ἐξαπατηθεῖ ἀπό τήν αἰρετική ἀπάτη καί θά τούς ἀπαλλάξουν ἀπό τόν κίνδυνο τῆς πνευματικῆς τους ἀπώλειας (PG 63, 73-74).

5. Γιά νά εἶναι ὅμως ἀποτελεσματική ἡ ἀγιογραφική κατάρτιση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας στόν ἀγώνα ἐναντίον τῶν αἰρέσεων, κρίνεται ἀπαραίτητο νά συνοδεύεται κατὰ τόν ἁγ. Ἰωάννη καί ἀπό τήν ἀκριβῆ ἐφαρμογή τοῦ περιεχομένου τῆς Ἁγ. Γραφῆς στή ζωή τους, δηλαδή νά εἶναι πνευματικά καταρτισμένοι καί νά διακρίνονται ἀπό τελειότητα βίου, ἡ ἔλλειψη τοῦ ὁποῖου «τά σεμνά τῆς πίστεως τῆς ἡμετέρας διέβαλε, [καί] τά πάντα ἀνέτρεψε» (PG 60, 331). Καί αὐτό, καθὼς εἶναι κοινά παραδεκτό ὅτι πολλοί ἀπό τούς αἰρετικούς παρουσιάζονται νά ζοῦν βίον ἀνεπίληπτο ὡς «προβατόσχημοι λύκοι», μάλιστα δέ πνευματικότερο καί ἀσκητικότερο ἀπό πολλά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, πείθοντας καί παρασύροντας μέ τόν τρόπο αὐτό τούς πνευματικά ἀδύναμους ἀνθρώπους στήν πλάνη. Παρατηρεῖται δηλαδή τό

φαινόμενο, όπως τονίζει ο ιερός Πατήρ, πολλοί από τους αίρετικούς, παρόλο που η διδασκαλία τους είναι κακόδοξη, να αποκτούν μεγάλη επιρροή και πειθώ εξαιτίας του ὀρθοῦ τρόπου του βίου τους, καθώς οι ἄπλοιοι ἄνθρωποι δέν ἐξετάζουν τόσο τήν ὀρθότητα τῆς πίστεώς τους, ὅσο ἐντυπωσιάζονται ἀπό τήν τελειότητα τοῦ βίου που παρουσιάζουν, ἐνῶ ὑπάρχουν ἐπίσης πολλοί, οἱ ὁποῖοι, παρόλο που γνωρίζουν τό σφαλερό τῆς πίστεως τῶν αίρετικῶν, ἐν τούτοις τούς σέβονται καί προσκολλῶνται σ' αὐτούς ἐξαιτίας τῆς φαινομενικῆς τελειότητος τοῦ πνευματικοῦ τους βίου (PG 60, 331).

6. Ἐκτός ἀπό τήν ἄρτια γνώση τῆς ἀγ. Γραφῆς καί τήν τελειότητα του βίου, εἶναι ἀπαραίτητο ἐπίσης γιά τήν ἀποτελεσματικότερη ἀντιμετώπιση τῶν αίρετικῶν, οἱ πιστοί νά διακρίνονται ἀπό ἀληθινή ἀγάπη καί ἀγωνία γιά τή σωτηρία τους, μέ σκοπό τήν ἐπαναφορά τους στήν ἀλήθεια τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως. Ἡ αίρετική κακοδοξία παρομοιάζεται ἀπό τόν ἱερό Πατέρα ὡς «ἔλκος ἐν τῇ ψυχῇ φλεγμαῖνον», τό ὁποῖο ἔχει ἄμεση ἀνάγκη πνευματικῆς θεραπείας (PG 48, 718), γι' αὐτό καί τονίζει ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐπιδεικνύεται πολλή στοργή καί ἀγάπη πρὸς τούς πνευματικῶς ἀσθενεῖς αίρετικούς, ὥστε μέ μακροθυμία καί «μετά πολλῆς τῆς ἐπιεικείας πρὸς αὐτούς διαλεγόμενοι», καθώς δέν ἔχουν τή δύναμη νά ἐνατενίσουν **«πρὸς τό φῶς τῆς ἀληθείας» (PG 53, 72)**, νά ἀποχωροῦν ἀπό τήν αίρετική πλάνη καί νά ἐντάσσονται στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ὡς ὀρθότερη στάση ἀπέναντί τους προβάλλει τό παράδειγμα τοῦ ἀγαθοῦ Σαμαρείτη (PG 48, 947) πρὸς τόν τραυματισμένο ἀπό τούς ληστές καί αίρετικό γι' αὐτόν Ἰουδαῖο, ἐπειδή ἡ πλειονότητα τῶν αίρετικῶν εἶναι θύματα τῶν θεμελιωτῶν καί ἀρχηγῶν τῶν αίρέσεων. Αὐτός εἶναι καί ὁ λόγος που προτρέπει κάθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας, «ἔκτεινον τήν τῆς ἀγάπης σαγήνην, ἵνα μή τό χωλόν ἐτραπή, ἰαθῇ δέ μάλλον (...) ἐπίβαλε τό γλυκύ ἄγκιστρον τῆς συμπαθείας καί, οὕτως ἐρευνήσας τά κεκερυμμένα, ἀνάσπασον ἐκ τοῦ

βάθους τῆς ἀπωλείας τόν καταδύντα τό φρόνημα» (PG 48, 949). Τό ἀποτελεσματικότερο φάρμακο γιά τή θεραπεία τῶν αίρετικῶν συνεπῶς, ἐφόσον αἰτία τῶν αίρέσεων εἶναι ὁ ἐγωισμός καί ἡ ὑπερηφάνεια, εἶναι «ἡ τῆς ἀγάπης θερμότης», ἡ ὁποία «πάντα τῦφον καί ἀπόνοιαν πυρός σφοδρότερον διαλύει» (PG 61, 670), καθώς καί ἡ πραότητα καί ἡ ἐπιείκεια στή μεταχείρισή τους, γι' αὐτό καί προτρέπει ἐπιτακτικά, «μή τοίνυν πρὸς ἐκείνους ἀγριαίνομεν, μηδέ θυμόν προβαλλώμεθα, ἀλλά μετά ἐπιεικείας αὐτοῖς διαλεγώμεθα· οὐδέν γάρ ἐπιεικείας καί πραότητος ἰσχυρότερον» (PG 48, 708). Ὅταν μάλιστα ὅλα τά παραπάνω συνοδεύονται ἀπό τή θερμή προσευχή γιά τήν πνευματική θεραπεία καί ἐπιστροφή τῶν αίρετικῶν στήν Ἐκκλησία (PG 48, 725), τότε τά ἀποτελέσματα εἶναι τόσο θαυμαστά, ὥστε νά προτρέπει τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας νά αὐξάνουν τήν ἔνταση καί τή διάρκεια τῆς προσευχῆς τους τόσο, ὅσο περισσότερο ἀσεβοῦν κακοδόξως οἱ αίρετικοί (PG 48, 743).

7. Τό σημαντικότερο ὅμως μέσο ἀντιμετώπισης τῶν αίρέσεων καί ἐπαναφορᾶς τῶν αίρετικῶν στήν Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἐπιδίωξη συνεχοῦς ἐπικοινωνίας καί ἡ διεξαγωγή εἰλικρινοῦς καί ἐν ἀγάπῃ διάλογου μαζί τους. Ὁ διάλογος μέ τούς αίρετικούς βέβαια δέν ἐπιτρέπεται νά ἀναλαμβάνεται ἀπό τά ἄπλα μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά εἶναι ἀπαραίτητο νά διεξάγεται μόνο ἀπό τά ἔμπειρα ἐκεῖνα μέλη της, που εἶναι καταρτισμένα κατάλληλα, μέ σκοπό νά θεραπεύσουν ἀποτελεσματικά τήν πνευματική ἀσθένεια τῶν αίρετικῶν. Πρότυπο καί ὁδηγό τοῦ διαλόγου μέ τούς αίρετικούς θά πρέπει νά ἀποτελέσει, κατά τόν ἱερό Πατέρα, ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος διαλεγόμενος μέ τούς Φαρισαίους καί τούς Σαδδουκαίους, καί «τό ψεῦδος ἤλεγχεν» καί «τήν κακίαν ἀνέτρεπεν» (PG 56, 414-415). Ὅπως ὁ Κύριος διαλεγόταν συνεχῶς, ἔτσι καί τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας Του θά πρέπει νά διαλέγονται διαρκῶς μέ τούς αίρετικούς καί μάλιστα μέ ἀγάπη, λεπτότητα, προσήνεια καί ἐπιείκεια, ἐφόσον πρόκειται γιά ἀνθρώπους «φρενίτιδι περιπεσόντας

νόσω καί παραπαίοντας», μέ στόχο νά ἐπανέλθουν «πρός τό τῆς γνώσεως φῶς» (PG 48, 718). Κατά συνέπεια, ὅσοι ἀπό τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἐπικοινωνοῦν ἢ διαλέγονται μέ τούς αἰρετικούς, θά πρέπει νά εἶναι «ἰσχυρότεροι καί ἀνεπηρέαστοι καί δυνάμενοι ἐκ τῆς ἐκείνων ὁμιλίας μηδεμίαν παραδέξασθαι βλάβην» (PG 48, 718). Ἀντίθετα ὅσοι εἶναι ἀσθενεῖς στήν πίστη καί δέν ἔχουν ἐπαρκή ἀγιογραφική κατάρτιση, ἀλλά καί τόν ἀπαραίτητο πνευματικό ἐξοπλισμό, θά πρέπει νά ἀποφεύγουν σέ κάθε περίπτωση τήν ἐπικοινωνία μαζί τους (PG 48, 718).

8. Ὁ διάλογος μέ τούς αἰρετικούς, τέλος, δέν προϋποθέτει κατά τόν ἱερό Χρυσόστομο ὁποιαδήποτε ὑποχώρηση ἀπό τήν Ὀρθόδοξη πίστη, οὔτε διαπραγμάτευση οἰουδήποτε σημείου της, ἀλλά ἐμμονή σ' αὐτήν καί προσπάθεια προσελκύσεως καί ἐπαναφορᾶς τους στήν Ὀρθοδοξία μέ τήν πειθῶ. Σέ ἀντίθετη περίπτωση, δηλαδή ὅταν τίθενται σέ ἕναν τέτοιο διάλογο ὑπό συζήτηση σημεία τῆς πίστεως μέ σκοπό τήν προσθήκη ἢ τήν ἀφαίρεση ἐπιμέρους στοιχείων γιά τήν ἐπίτευξη συμφωνίας, τότε ἐλλοχεύει ὁ κίνδυνος ἐκτροπῆς τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας σέ

ἄλλες καί μάλιστα ὀδυνηρότερες αἰρέσεις (PG 63, 73). Ὁ διάλογος μέ τούς αἰρετικούς δηλαδή δέν ἔχει ὡς σκοπό τή διαπραγμάτευση τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως μαζί τους, ἀλλά τήν ἐν μετανοίᾳ ἐπιστροφή τους στήν Ἐκκλησία, κάτι πού γιά νά ἐπιτύχει εἶναι ἀπαραίτητο νά γίνεται μέ ἰδιαίτερη λεπτότητα καί διάκριση, ὥστε, ὅταν κατά τόν ἔλεγχο «μετ' ἐγκωμίων πλέκοντες τάς κατηγορίας» (PG 61, 667), νά πείθονται ἀποδεχόμενοι τήν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου καί νά ἐπανεντάσσονται στήν Ἐκκλησία. Καί αὐτό, διότι ὁ διάλογος μέ τούς αἰρετικούς, δέν διεξάγεται «πρός ἔχθραν, ἀλλ' ὥστε αὐτούς διορθῶσαι» (PG 48, 741) ὅπως ἔκανε καί ὁ ἴδιος ἱερός Χρυσόστομος μέ τούς αἰρετικούς Ἀνομοίους, μέ σκοπό, ὅπως σημειώνει, «οὐχ ἵνα καταβάλω τούς ἐναντίους, ἀλλ' ἵνα ἀναστήσω κειμένους», καθώς μόνον αὐτός ὁ τρόπος ἀντιμετωπίσεως τῶν αἰρέσεων καί τῶν αἰρετικῶν, «τούς μὲν φιλονεικούντας πλήττειν οἶδεν, τούς δέ εὐγνωμόνως ἀκούοντας μετά πολλῆς θεραπεύειν τῆς ἐπιμελείας», ἀλλά καί μιά τέτοια μεταχείριση «οὐχί δίδωσι τραύματα, ἀλλά ἰᾶται τραύματα» (PG 48, 707-708).

π. Εὐάγγελος Κ. Πριγκιπάκης

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ: 6977582800

ΣΤΩΜΕΝ ΚΑΛΩΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πατρῶν

κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

N. Βότση 34, Τηλ. : 2610-320.602, Fax: 2610-279.533 email: i-m-patron@otenet.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Ἀρχιμ. Τιμόθεος Γ. Παπασταύρου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Π. Κούλης, Ψηφιακές Εκτυπώσεις, email: paulkoulis@gmail.com